

Postrzeganie relacji polsko-niemieckich

20 lat Fundacji CBOS 1997–2017

Od 11 kwietnia 1997 r., od wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej, **CBOS DZIAŁA JAKO FUNDACJA.**

Dwadzieścia lat w życiu politycznym, społecznym i w życiu fundacji to dużo. Wiele się przez ten czas zdarzyło.

CBOS ZREALIZOWAŁ

836

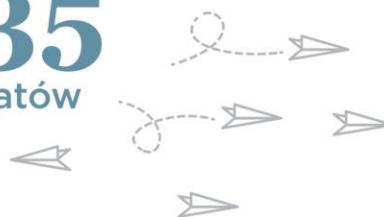
badania

REZULTATY BADAŃ STATUTOWYCH UDOSTĘPNILIŚMY
SPOŁECZEŃSTWU, MEDIOM, INSTYTUCJOM PUBLICZNYM
I ORGANOM PAŃSTWOWYM W POSTACI

3735

komunikatów

PRACOWAŁO DLA NAS

3600

ankieterów

PRZEBADALIŚMY PONAD

1 000 000

respondentów

Naszemu czytelnikom, naszym respondentom i sobie życzymy kolejnych lat owocnych i inspirujących badań, upowszechniania płynącej z nich wiedzy o społeczeństwie, a także popularyzacji dorobku fundacji CBOS.

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Po dwóch latach działalności rząd Beaty Szydło ma w porównaniu poprzednimi gabinetami rządowymi historycznie dobre notowania w wielu dziedzinach swojej działalności¹. Do wyjątków należy polityka zagraniczna, oceniana gorzej niż za poprzedników. Jak się wydaje, wynika to nie tyle z braku akceptacji celów polityki zagranicznej, ile, przede wszystkim, z jej konfrontacyjnego stylu i niezadowolającej skuteczności. Jednym z obszarów polityki zagranicznej, który może budzić niepokój, są stosunki polsko-niemieckie.

OCENA STOSUNKÓW POLSKO-NIEMIECKICH

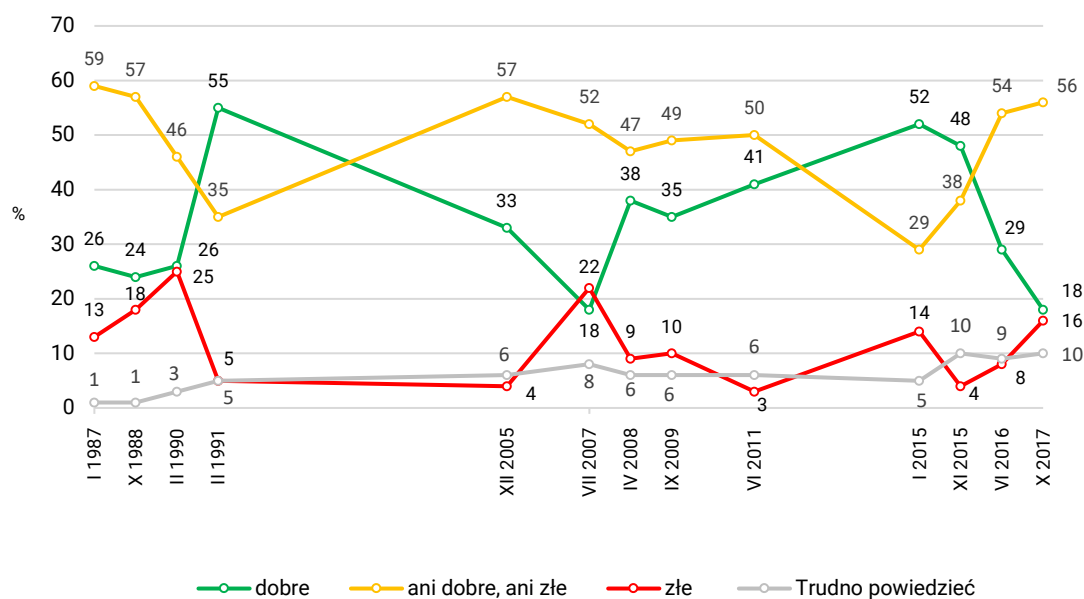
Ponad połowa Polaków (56%) postrzega obecne stosunki polsko-niemieckie jako przeciętne – ani dobre, ani złe². Pozostali tylko minimalnie częściej określają je jako dobre niż jako złe. Obecne oceny relacji polsko-niemieckich należą do najgorszych od stycznia 1987 roku, kiedy to po raz pierwszy pytaliśmy Polaków o tę kwestię. Stosunki polsko-niemieckie były gorzej niż obecnie postrzegane jedynie w lipcu 2007 roku, pod koniec działalności rządu Jarosława Kaczyńskiego.

Ogólnie rzecz biorąc, społeczne opinie o stosunkach między Polską i Niemcami charakteryzują się dużą dynamiką. W badaniach CBOS najlepiej były one oceniane w lutym 1991 roku, a zatem krótko po podpisaniu polsko-niemieckiego traktatu granicznego. Dużo pozytywnych ocen wzajemnych relacji rejestrowaliśmy też pod koniec rządów koalicji PO–PSL w 2015 roku.

¹ Por. komunikat CBOS „Bilans dokonań rządu po dwóch latach jego działalności”, listopad 2017 (oprac. B. Roguska).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (329) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 5–12 października 2017 roku na liczącej 948 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. Jak pan(i) ocenia obecne stosunki polsko-niemieckie? Czy są one:

Postrzeganie stosunków polsko-niemieckich wiąże się z oceną polityki zagranicznej rządu. Osoby zadowolone z niej istotnie lepiej oceniają relacje polsko-niemieckie niż niezadowolone i odwrotnie – badani określający stosunki polsko-niemieckie jako dobre zdecydowanie lepiej recenzują politykę zagraniczną rządu niż ci, którzy oceniają je krytycznie.

TABELA 1

Ocena polityki zagranicznej rządu	Jak Pan(i) ocenia obecne stosunki polsko-niemieckie? Czy są one:			
	dobre	ani dobre, ani złe	złe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Dobra	24	62	10	4
Dostateczna	18	65	13	4
Niedostateczna	12	50	34	4
Trudno powiedzieć	15	44	7	34

TABELA 2

Jak Pan(i) ocenia obecne stosunki polsko-niemieckie? Czy są one:	Oceny polityki zagranicznej			
	dobra	dostateczna	niedostateczna	Trudno powiedzieć
	w procentach			
– dobre	46	22	18	14
– ani dobre, ani złe	38	25	24	13
– złe	21	17	56	6
Trudno powiedzieć	18	11	12	59

Im większe deklarowane zainteresowanie polityką, tym częstsze negatywne oceny stosunków polsko-niemieckich. Wśród osób najuważniej śledzących to, co dzieje się w polityce, blisko połowa określa relacje między Polską a Niemcami jako złe.

TABELA 3

Zainteresowanie polityką	Jak Pan(i) ocenia obecne stosunki polsko-niemieckie? Czy są one:			
	dobrze	ani dobrze, ani złe	złe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Bardzo duże	19	32	47	2
Duże	17	54	27	2
Średnie	17	62	15	6
Nikłe, niewielkie	17	55	14	14
Żadne	21	49	7	23

Przekonanie, że stosunki polsko-niemieckie są obecnie takie sobie – ani dobre, ani złe, przeważa we wszystkich grupach społeczno-demograficznych. Ponadto nieco częściej niż przeciętnie jako złe skłonni są je określać mieszkańcy dużych miast, osoby najlepiej wykształcone i sytuowane, a także respondenci identyfikujący się z lewicą oraz badani nieuczestniczący w praktykach religijnych.

W elektoratach głównych ugrupowań politycznych opinie o relacjach polsko-niemieckich są niejednoznaczne. Ponadto częściej jako złe postrzegają je zwolennicy PO i Nowoczesnej niż potencjalni wyborcy PiS i Kukiz'15.

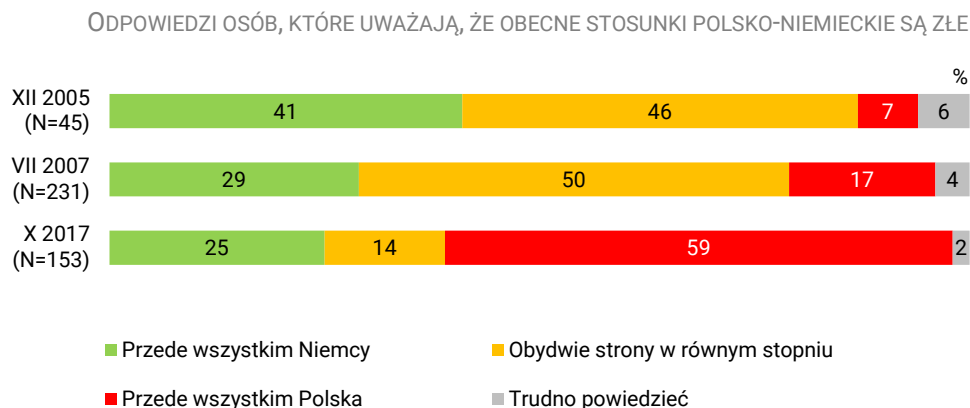
TABELA 4

Potencjalne elektoraty	Jak Pan(i) ocenia obecne stosunki polsko-niemieckie? Czy są one:			
	dobrze	ani dobrze, ani złe	złe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	20	42	33	5
PiS	19	64	10	7
Kukiz'15	17	63	17	3
Nowoczesna	10	55	34	1

W lipcu 2007 roku, kiedy oceny relacji między Polską a Niemcami były jeszcze gorsze niż obecnie, dominowała opinia, że odpowiedzialność za zły stan wzajemnych stosunków ponoszą w równym stopniu obie strony. Obecnie ponad połowa badanych postrzegających stosunki polsko-niemieckie jako złe winą za taki stan rzeczy obarcza stronę polską.

CBOS

RYS. 2. Która strona ponosi większą odpowiedzialność za zły stan stosunków polsko-niemieckich?

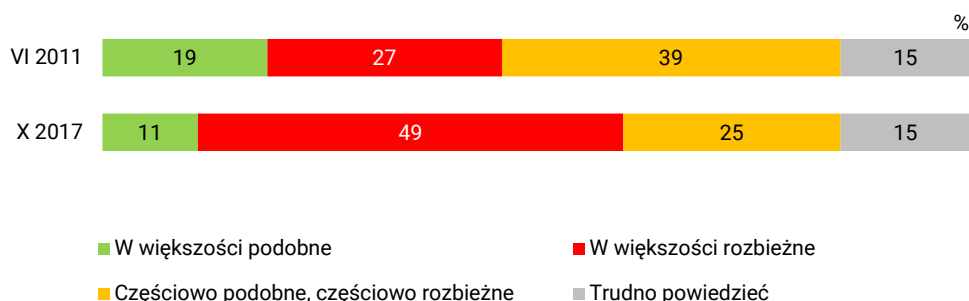

INTERESY POLSKI I NIEMIEC W EUROPIE – PODOBNE CZY RÓŻNE?

W ciągu ostatnich kilku lat, od czerwca 2011 roku, bardzo wyraźnie pogorszyło się postrzeganie wspólnoty interesów Polski i Niemiec w Europie. O ile wówczas interesy obu krajów były określane przez największą grupę badanych jako częściowo podobne, a częściowo różne, o tyle obecnie przeważa opinia, że są one w większości rozbieżne. Odsetek respondentów będących zdania, że oba kraje mają obecnie rozbieżne interesy, wzrósł od 2011 roku aż o 22 punkty procentowe (do 49%), zarazem odsetek osób dostrzegających wspólnotę interesów zmniejszył się z 19% do 11%.

CBOS

RYS. 3. Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie interesy Polski i Niemiec w Europie są podobne czy też raczej rozbieżne?

Przekonanie, że obecnie interesy Polski i Niemiec są w większości rozbieżne, przeważa we wszystkich grupach społeczno-demograficznych. Ciekawe, że równie często wyrażają je badani deklarujący lewicowe poglądy polityczne (57%), co identyfikujący się z prawicą (58%). Ponadto o rozbieżności interesów mówi nie tylko większość zadeklarowanych wyborców PiS i Kukiz'15, ale także znaczna część sympatyków PO i Nowoczesnej.

TABELA 5

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie interesy Polski i Niemiec w Europie są podobne czy też raczej rozbieżne?			
	W większości podobne	W większości rozbieżne	Częściowo podobne, częściowo rozbieżne	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Nowoczesna	21	39	31	9
PO	18	36	27	19
PiS	11	55	24	10
Kukiz'15	9	64	25	2

Rozbieżności interesów Polski i Niemiec częściej niż przeciętnie konstatają osoby najbardziej zainteresowane polityką i uważnie śledzące wydarzenia polityczne.

TABELA 6

Zainteresowanie polityką	Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie interesy Polski i Niemiec w Europie są podobne czy też raczej rozbieżne?			
	W większości podobne	W większości rozbieżne	W większości podobne	Trudno powiedzieć
w procentach				
Bardzo duże	13	69	16	2
Duże	14	53	31	2
Średnie	11	52	28	9
Niższe, niewielkie	8	50	25	17
Żadne	13	33	17	37

Społeczny obraz relacji polsko-niemieckich pokazuje, że Polacy z dużą wrażliwością reagują na zmieniający się kontekst polityczny i retorykę rządzących. Kolejny raz po objęciu rządów przez Prawo i Sprawiedliwość pogarszają się oceny stosunków polsko-niemieckich. Co więcej, tym razem – inaczej niż w 2007 roku – osoby, które krytycznie oceniają wzajemne racje, odpowiedzialnością za taki stan rzeczy skłonne są obarczać raczej stronę polską niż niemiecką. Jeszcze bardziej niepokojąca jest postrzegana rozbieżność interesów Polski i Niemiec oraz zmiana definicji sytuacji w tym zakresie, jaka nastąpiła w ostatnich latach.

Opracowała
Beata Roguska

TABELA 1

		Jak Pan(i) ocenia obecne stosunki polsko-niemieckie? Czy są one:				Liczba osób
		dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		18	56	16	10	943
Płeć	Mężczyźni	22	56	18	5	444
	Kobiety	14	57	15	14	500
Wiek	18-24 lata	24	66	9	1	73
	25-34	13	60	17	10	181
	35-44	20	58	16	6	177
	45-54	18	55	16	11	141
	55-64	17	55	19	9	172
	65 lat i więcej	18	50	17	15	199
Miejsce zamieszkania	Wieś	21	55	8	15	373
	Miasto do 19 999	22	56	19	3	140
	20 000 - 99 999	15	62	16	7	210
	100 000 - 499 999	16	48	27	8	129
	500 000 i więcej mieszk.	8	59	30	4	92
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	24	50	9	17	182
	Zasadnicze zawodowe	21	54	13	12	230
	Średnie	15	63	16	6	290
	Wyższe	13	55	25	7	242
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	10	56	31	2	98
	Średni personel, technicy	12	65	16	7	40
	Pracownicy adm.-biurowi	15	47	26	12	60
	Pracownicy usług	18	63	10	9	60
	Robotnicy wykwalifikowani	20	65	10	4	111
	Robotnicy niewykwalifik.	32	43	16	10	41
	Rolnicy	21	54	15	10	46
	Pracujący na własny rach.	17	66	14	3	46
	Bezrobotni	30	34	18	17	30
	Emeryci	19	51	16	14	239
	Renciści	29	49	13	9	55
	Uczniowie i studenci	15	75	10		40
	Gospodynie domowe i inni	5	63	12	20	77
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	16	63	15	6	119
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	16	45	35	4	63
	sekt. pryw. poza rolnict.	18	59	16	7	284
	prywatnym gosp. rolnym	22	54	15	10	46
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	22	61	8	9	70
	Od 650 zł do 999 zł	17	66	8	10	137
	Od 1000 zł do 1399 zł	20	50	15	15	161
	Od 1400 zł do 1999 zł	17	59	19	5	160
	2000 zł i więcej	14	55	27	4	247
Ocena własnych war. mater.	Źłe	26	45	12	17	68
	Średnie	13	60	16	11	365
	Dobre	20	55	18	8	510
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	11	73	8	8	44
	Raz w tygodniu	15	61	12	11	430
	1-2 razy w miesiącu	25	49	14	12	127
	Kilka razy w roku	19	56	20	5	230
	W ogóle nie uczestniczy	19	41	29	10	110
Poglądy polityczne	Lewica	13	48	31	8	162
	Centrum	18	57	18	7	266
	Prawica	20	64	13	4	312
	Trudno powiedzieć	18	52	8	23	195

TABELA 2

		Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie interesy Polski i Niemiec w Europie są podobne czy też raczej rozbieżne?				Liczba osób	
		W większości podobne	W większości rozbieżne	Częściowo podobne, częściowo rozbieżne	Trudno powiedzieć		
		%	%	%	%		
Ogółem		11	49	25	15	942	
Płeć	Mężczyźni	15	49	26	10	445	
	Kobiety	8	49	25	19	498	
Wiek	18-24 lata	13	60	22	6	71	
	25-34	11	53	19	17	182	
	35-44	15	47	26	12	177	
	45-54	7	50	29	14	141	
	55-64	12	47	29	12	172	
	65 lat i więcej	9	45	27	19	200	
Miejsce zamieszkania	Wieś	11	46	23	20	374	
	Miasto do 19 999	16	51	25	8	140	
	20 000 - 99 999	9	52	24	15	208	
	100 000 - 499 999	13	49	31	6	129	
	500 000 i więcej mieszk.	9	52	28	11	92	
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	9	45	22	24	180	
	Zasadnicze zawodowe	11	47	26	16	230	
	Średnie	9	51	29	12	289	
	Wyższe	15	52	24	9	244	
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	17	56	24	3	98	
	Średni personel, technicy	6	54	33	6	40	
	Pracownicy adm.-biurowi	8	56	17	19	61	
	Pracownicy usług	7	52	21	19	60	
	Robotnicy wykwalifikowani	14	43	30	13	111	
	Robotnicy niewykwalifik.	6	67	26	2	40	
	Rolnicy	5	46	23	26	46	
	Pracujący na własny rach.	11	43	40	6	46	
	Bezrobotni	11	58	14	17	30	
	Emeryci	11	46	27	16	240	
	Renciści	17	37	23	24	55	
	Uczniowie i studenci	16	62	17	5	38	
	Gospodynie domowe i inni	10	43	23	23	77	
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	12	51	30	7	119
		spółce właścicieli prywatnych i państwa	7	62	20	12	63
sekt. pryw. poza rolnict.		12	50	27	12	285	
prywatnym gosp. rolnym		5	45	24	26	46	
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	13	43	35	9	68	
	Od 650 zł do 999 zł	6	57	21	15	137	
	Od 1000 zł do 1399 zł	9	42	28	21	161	
	Od 1400 zł do 1999 zł	16	48	27	10	161	
	2000 zł i więcej	12	57	24	6	247	
Ocena własnych war. mater.	Złe	8	47	22	22	68	
	Średnie	9	48	27	16	364	
	Dobre	13	51	24	12	510	
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	3	49	31	17	44	
	Raz w tygodniu	11	48	29	13	428	
	1-2 razy w miesiącu	8	51	22	20	127	
	Kilka razy w roku	14	49	22	14	230	
	W ogóle nie uczestniczy	13	53	22	11	110	
Poglądy polityczne	Lewica	16	57	22	5	162	
	Centrum	12	42	32	14	264	
	Prawica	10	58	27	6	312	
	Trudno powiedzieć	9	38	18	36	195	